

Kovo 19 d. sukanka 52-eri metai, kai pasirodė pirmasis Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos leidinio numeris. Tai buvo svarbus pagrindinis leidinys, leistas Lietuvoje 1972-1989 m. ir informuojantis pasaulio visuomenę apie tikrąją bažnyčios ir tikinčiųjų padėtį Lietuvoje.

2024 m. kovo 17 d. Simne, Alytaus rajone, iškilmingai paminėtos pagrindinio leidinio Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika (LKBK) 52-osios leidimo metinės. Būtent šiame atokiame Dzūkijos miestelyje J.E. kardinolo Sigitos Tamkevičiaus iniciatyva buvo išleistas pirmasis LKBK numeris. Vidurdienį Simno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje už Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos leidėjus ir platintojus buvo aukotos šv. Mišios. Jas aukojo JE kardinolas Sigitas Tamkevičius. Renginyje dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo narys Kęstutis Mažeika, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinis direktorius dr. Arūnas Bubnys, Alytaus rajono savivaldybės vadovai, rajono gyventojai. Po šv. Mišių LGGRTC vadovas dr. A. Bubnys buvo pakviestas apžvelgti svarbiausius Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos atsiradimo priežastis ir įvertinti jo svarbą Lietuvos istorijoje. „2022-uosius metus Lietuvos Respublikos Seimas buvo paskelbęs Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos metais. Ta proga Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centras atliko įvairių darbų šiai reikšmingai sukakčiai paminėti. Parengėme parodą apie LKBK kelią, kuri keliavo po mūsų šalies bažnyčias, muziejus ir kitas erdves, organizavome mokslines konferencijas. Taip pat nusprendėme, kad vienas iš tokių darbų galėtų būti ir atminimo lentos pagaminimas ant Simno klebonijos pastato sienos. Tai yra mūsų visų pagarbos ženklas šio pagrindinio leidinio, skelbusio tiesos žodį, bendradarbiams“, – sakė LGGRTC vadovas dr. A. Bubnys.

„Sovietų režimas, suvokdamas Katalikų bažnyčios-autoritetą Lietuvos visuomenėje, bandė ją paversti lojaliu režimui irankiu. Buvo kuriami mechanizmai, kurie turėjo užtikrinti Katalikų bažnyčios veiklos kontrolę ir jos suvaržymą. Šio tikslo siekta uždariant bažnyčias, vienuolynus, mažinant kunigų skaičių. Dvasininkai, besipriešinantys sovietinio režimo vykdomai totalitarinei politikai, patirdavo persekiojimus ir represijas. Stalinistiniu laikotarpiu Lietuvoje buvo represuoti 364 katalikų kunigai ir 4 vyskupai. 1946 m. vyskupas Vincentas Borisevičius nuteistas mirties bausme ir sušaudytas sovietų saugumo vidaus kalėjime Vilniuje. 1953 m. Vladimiro kalėjime mirė arkivyskupas Mečislovas Reinys“, – apie LKBK ištakas kalbėjo LGGRTC vadovas, istorikas dr. A. Bubnys.

Pasak pranešėjo, **Kronikoje** buvo viešinami faktai apie sovietų valdžios pastangas susidoroti su jos leidėjais ir platintojais. Spausdinti pranešimai apie kratas **Kronikos** leidėjų ir platintojų namuose, jų tardymus, teismus. Taip pat buvo viešinama informacija apie Lietuvos ir Sovietų Sąjungos disidentų persekiojimą, katalikų padėtį Sovietų Sąjungoje. **Kronikos**

leidėjų pagalba Lietuvoje ir pasaulyje pavišinti faktai apie rezistentą Mindaugą Tamonį, kunigų Broniaus Laurinavičiaus ir Juozo Zdebskio tragišką žūtį, sietiną su sovietų represinėmis struktūromis. **Kronikoje** buvo pateikiami tuo metu lageriuose kalinčių politinių kalinių – kunigų ir pasauliečių – pavardžių sąrašai ir raginama juos prisiminti. **Kronikos** turinys atspindėjo sovietų valdžios vykdytą nuožmų ideologinį persekiojimą, griovė kuriamą propagandos mitą apie komunistinės sistemos humaniškumą bei tariamą Bažnyčios laisvę Sovietų Sąjungoje. Vienas iš esminių Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos leidėjų tikslų buvo perduoti leidinį į laisvuosius Vakarus tam, kad žinia apie Sovietų Sąjungoje vykdomus tikinčiųjų teisių pažeidimus pasklistų pasaulyje. Slapta pasiekusi Vakarus Kronika buvo aktyviai spausdinama ir platinama, o laisvojo pasaulio radijo stočių pagalba transliuojama ir okupuotoje Lietuvoje.

LKBK Vakarų žiniasklaidoje ir politikoje

Jungtinėje Karalystėje veikusio Religijos ir komunizmo studijų centro, populiariai žinomu Kestono koledžo vardu, vedėjas kun. Michael Bourdeaux rašė apie **Kronikos** svarbą ir ragino savo ir kitų šalių masines informacijos priemones kuo plačiau paskleisti jos skelbiamas žinias, kurios atskleidžia tikslus, kruopščiai patikrintus ir dokumentuotus faktus. Lietuvių katalikų religinės šalpos vedėjas Niujorke, buvęs Baltimores arkivyskupijos radijo ir televizijos tarnybos direktorius, kun. K. Pugevičius vertė **Kronikę** į anglų kalbą ir platino atskirais numeriais tikslinei auditorijai, kurią sudarė politiniai, religiniai, akademiniai, visuomeniniai ir kiti lyderiai, rašantys, komentuojantys ar ginantys žmogaus teises tarptautiniu mastu. **Kronikos** vertimai atguldavo ir ant popiežiaus Jono Pauliaus 11-ojo stalo.

Remdamasis **Kronikos** ir kitų pagrindžio spaudos šaltinių žiniomis, G. Damušytės vadovaujamas Lietuvių informacijos centras (LIC) Niujorke rengė ir platino pranešimus spaudai anglų kalba įtakingiausioms masinių informacijos priemonių redakcijoms ir korespondentams. JAV katalikų žinių agentūra Catholic News Service nuosekliai spausdino LIC pranešimus, kurie per regioninius laikraščius pasiekdavo milijonus skaitytojų.

JAV leidžiamas lietuvių katalikų žurnalas „Aidai“ jau 1976 m. rašė: „Jei kas šiandien surinktų austrų, šveicarų, italų, prancūzų, vokiečių, anglų, brazilų spaudos iškarpas, kuriose atpasakojami „Kronikos“ skelbiami faktai, tai jau dabar susidarytų visa eilė storų tomų, prieš kuriuos pats šaltinis graudžiai kuklūs „LKB Kronikos“ pluošteliai – atrodytų kaip nykštukas prieš milžiną.“

Kronikos informacija pasikliaudavo ir užsienio valstybės, kurios Šaltojo karo laikotarpiu

tarptautinėse organizacijose stojo prieš totalitarinių režimų varžomas prigimtines žmogaus teises ir pagrindines laisves. Europos Saugumo ir bendradarbiavimo konferencija, įkurta Helsinkyje 1973 metais kaip dialogo tarp Rytų ir Vakarų platforma, suteikė galimybę toliau informuoti tarptautinę bendruomenę apie Lietuvos tikinčiųjų teisių suvaržymus ir Lietuvos laisvės bylą. Konferencijoje tuomet dalyvavo 35 valstybės – visos Vakarų Europos šalys, JAV, Kanada ir Sovietų Sąjunga su penkiais savo satelitais, taip pat komunistinė Jugoslavija. Dėl Helsinkio Baigiamajame akte iškeltų žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių išėivijos lietuviai ėmėsi vis daugiau juo remtis siekiant žmogaus teisių įgyvendinimo ir Lietuvos išlaisvinimo. Lietuvoje po Helsinkio pasitarimo pasipriešinimas dėl Katalikų bažnyčios persekiojimo tapo labiau matomas ir žinomas.

Kardinolas Sigitas Tamkevičius pasidalino prisiminimais apie pagrindinio leidinio rengimą, slaptą platinimą.

Renginį organizavo Simno parapijos klebonas kunigas Raimundas Žukauskas.

Nuotraukos LGGRTC darbuotojų ir S.Sejavičienės

